

en daarna slechts één keer in de twee jaar broedt, waarbij slechts één ei wordt gelegd.

Na een broedtijd van 58 dagen breekt het ei en verschijnt een tamelijk mager jong – wanhopig schreeuwend om voedsel. Gieren zijn monogaam en zijn zeer zorgzame ouders ; iedere volwassene verlaat om beurten het nest om voor het jong op zoek te gaan naar voedsel. De eerste kritische fase is er als het ei is gelegd. Indien de vogels verstoord worden op het nest zullen ze het nest geheel verlaten. Dit komt helaas regelmatig voor. In 1993 waren er 18 nesten op zes verschillende locaties en drie nesten werden verlaten vóór het broeden. In 1994 waren er 15 nesten op vijf locaties en zes nesten werden verlaten. In 1995 waren er 16 nesten op vijf locaties, waarvan er drie werden verlaten. Een jaar later in 1996 werden er van de 8 nesten op drie locaties twee verlaten. Het afgelopen jaar (1997), na het verlies van de Paphoskolonie, waren er nog slechts zes nesten op een locatie, nl. de kliffen bij Episkopi en toen zijn er zenders bevestigd op de drie jongen. Vroeg in het voorjaar besloten de jongen dat het hun tijd was om het nest te verlaten. Vassos en Savvas volgden vanaf het strand beneden gespannen door hun verrekijkers hoe het eerste jong zich op de rand van het nest posteerde, zichzelf vooruit gooide - en als een baksteen in de zee plofte. Savvas en zijn helpers worstelden zich door de zee om de vogel te redden en vervolgens weer in het nest terug te zetten. De daarop volgende dagen slaagde het jong erin uit te vliegen, maar een tweede jong viel ook in zee op zijn "maiden trip" en ook dit jong werd met succes gered. Helaas werd een maand later een van de drie

jonge vogels dood gevonden. Vassos en Savvas waren geschokt na gezien te hebben hoe ook de nestplaats gevaarlijk was voor de vogels meebracht.

De vogels verlaten gewoonlijk het nest pas tegen de middag, omdat zij de thermiek die de zee levert nodig hebben om op te stijgen. Thermiek wordt veroorzaakt door warmte en is op zijn sterkst laat in de ochtend.

De gieren kunnen dan zonder problemen het nest verlaten om boven de kliffen hoogte te winnen om daarna snel naar het binnenland te vliegen.

De onervaren jongen hadden het verkeerde moment uitgekozen en in samenhang met hun gebrekkige vliegtechniek, waren ze al snel in problemen gekomen.

Droevig genoeg is ook schieten een belangrijk risico. En dit ondanks waarschuwende artikelen die door Vassos werden geschreven en geplaatst in de lokale kranten om af te zien van gif en geweer. Een jonge gier werd neergeschoten in 1995.

Ook afgelopen jaar (1997) werd een jong ernstig gewond door een jager, maar gelukkig kon het dier gered worden door de bezoekende Israëlische dierenartsen in samenwerking met het diergeneeskundig centrum op de Britse basis Episkopi.

Met slechts 22 vogels die zijn overgebleven in de Episkopi-kolonie hangt hun toekomst aan een zijden draadje, maar Vassos is vastbesloten om ze te laten overleven en opnieuw te laten gedijen.

Hij zou ook graag zien, dat in het Paphosbos de monniksgier weer zou worden geïntroduceerd en kijkt uit naar de dag waarop hij met zijn kinderen in de lucht kan kijken en veel gieren ziet - precies zoals hij zag toen hij nog een jongen was !

KRAANVOGELS IN HONGARIJE

Kees Verweij

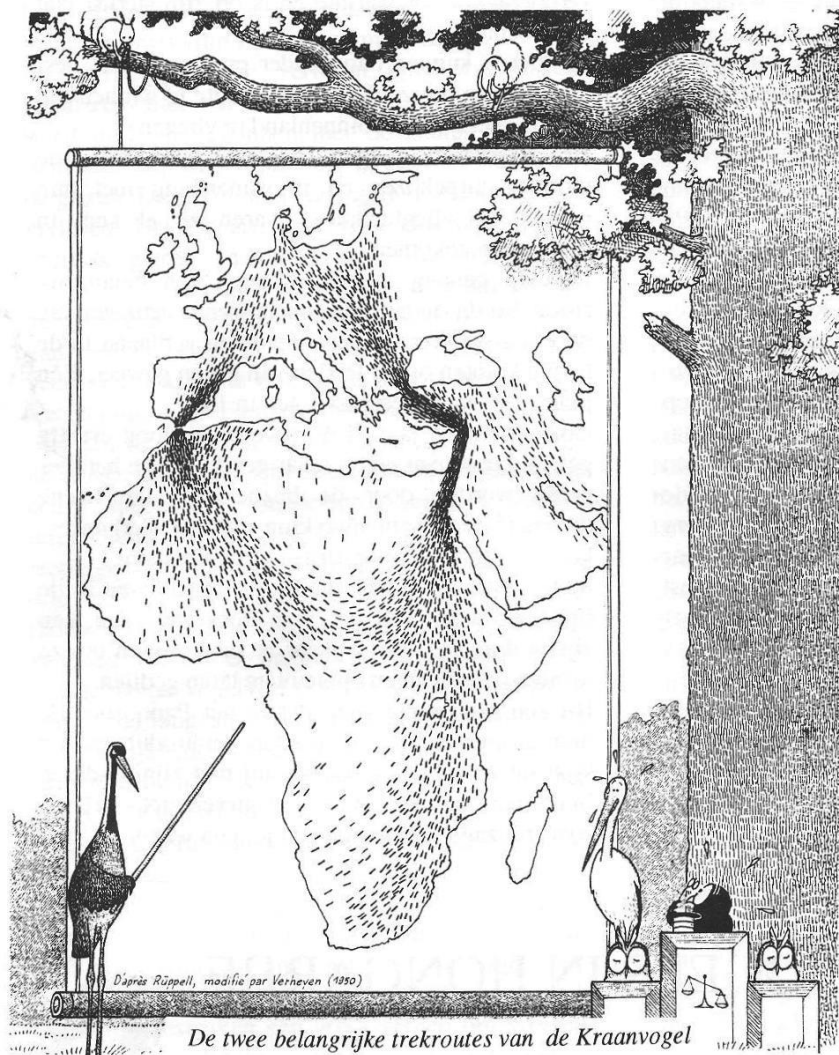
Ik heb al eens eerder mijn belevenissen tussen de Kraanvogels beschreven, zoals ondermeer rond Lac du Der, een groot wateropvangbekken in het noordoosten van Frankrijk. Daar strijken tijdens de trek tweemaal per jaar enkele tienduizenden Kraanvogels neer om zich weer bij te voeden voor de rest van de reis. De Kraanvogels, die hier in Frankrijk tijdelijk foerageren, komen voornamelijk uit Noord- en Oost-Europa.

Daarbuiten broedt nog een veel groter aantal Kraanvogels in Rusland en Siberië en deze Kraanvogels trekken langs Oost-Europa, Turkije en het Midden-Oosten naar het zuiden.

Een van de eerste pleisterplaatsen is een uitgestrekt puztagebied, ongeveer 150 km. ten zuidoosten van Boedapest. Daar verblijven in het voor- en najaar

ruim 70.000 Kraanvogels, die overdag op verschillende akkers op de puzta foerageren. Tegen de avond trekken al deze Kraanvogels naar een moerasachtig gedeelte, even ten noorden van de Hortobagy Halasto, een behoorlijk groot complex van visvijvers.

Het lag al een hele tijd in onze bedoeling (mijn vrouw en ik) om ook daar eens naar de kraanvogeltrek te gaan kijken. Eind september jl. vertrokken we naar Hongarije na een behoorlijke autorit van twee dagen. Het is een lange reis (ruim 1700 kilometer), maar als je er eenmaal bent dan gaat er een wereld voor je open.

De eerste week verbleven we in een behoorlijk groot huis op de camping Farm Lator aan de voet van het Bükkgebergte in het noordoosten van Hongarije. De bossen in deze omgeving herbergen bijna alle spechtensoorten van Europa zoals bijvoorbeeld de Middelste bonte specht, de Syrische bonte specht, de Grijskopspecht en de Witrugspecht. Regelmatig waren zij ook in het bos te horen. Vanuit deze plek maakten wij nog een uitstapje naar het nabijgelegen Zemplengebergte. Daar kregen we nog een paar imposante roofvogels te zien als de Steenarend, de

Keizerarend en de Schreeuwarend. We waren ook op zoek naar de Oeraluil, maar we durfden hier eigenlijk niet op te hopen. De kans, dat je hem overdag te zien krijgt, is bijzonder gering.

Maar opeens kwam over de heuvel een Schreeuwarend naar beneden. Tijdens deze neerwaartse glijvlucht hoorden we een alarmroep van een uil, die toch wel bijzonder klonk. Voorzichtig liepen we door het bos naar boven naar de plek, waar het geluid vandaan kwam. En opeens vloog er voor ons een grote vrij lichte uil weg, bijna ter grootte van een Oehoe. Dat moest de Oeraluil zijn, hetgeen ook uit de beschrijving in de vogelgids duidelijk viel op te maken.

Samen met de eigenaar van de camping, die een Nederlandse bioloog is en zeer goed op de hoogte is van de aldaar aanwezige vogels, gingen we voor de eerste maal naar de zg. kleine puzta, een gebied, dat normaal niet voor publiek toegankelijk is. Dank zij een afspraak met de plaatselijke terreinbeheerder hadden wij hier toegang. Het eerste doel was om Grote trappen te zien. Deze Grote trappen zagen we helaas niet, maar wel veel andere interessante soorten zoals de Arendbuizerd, twee Zeearenden, een Visarend, een Slangearend, vier met elkaar ruziende Keizerarenden, een Havik, een Sakervalk, een Ruigpootbuizerd, heel veel Buizerden en

een aantal Bruine en Blauwe Kiekendieven. Opvallend was ook de talrijke aanwezigheid van de Kuifleeuwerik, die in ons land helaas bijna verdwenen is. Verder waren leuke waarnemingen als enkele Klapeksters, Grauwe klauwieren en Paapjes. In en rond de visvijvers viel het grote aantal Grote Zilverreigers op. Er was zelfs een groep met meer dan 150 exemplaren. Een leuke verrassing was een Woudaapje en een jonge Kwak, die nog net niet naar het zuiden was weggetrokken. Ook zagen we grote groepen Dwergaalscholvers zitten. Naarmate we meer in de buurt van de Hortobagy Puzta kwamen zagen we ook steeds meer Kraanvogels, die overal op de akkers naar voedsel liepen te pikken.

Tegen de avond bereikten we een hoge uitkijktoren, waarop vermeld stond, dat tegen het vallen van de avond de Kraanvogels hier langs zouden trekken op weg naar hun slaapplek. We werden bepaald niet in

onze verwachtingen beschaamd, want na een kwartier trokken er tienduizenden Kraanvogels boven en langs ons hoofd in de richting van hun slaappleaats. Daarbij riepen ze voortdurend hun kenmerkend "kru kru-roep". Daartussen hoorden we regelmatig een soort korte fluittoon, die van jonge Kraanvogels afkomstig bleek te zijn. Het was een prachtige zonsondergang met een grote bijna vuur-rode zon. Bijna een uur lang trokken deze prachtige vogels in grote groepen langs met de mooie rode avondschemering als achtergrond.

De week daarop hebben we een paar dagen gelogeed in een hotel in het plaatsje Hortobagy, te midden van verschillende vogelpleisterplaatsen. Overdag zagen we overal grote groepen Kraanvogels over de akkers lopen en zowel 's avonds als 's morgens werden we a.h.w. aangenaam verrast door het geluid van grote aantallen Kraanvogels, die vlak over het hotel heenvlogen.

Tijdens onze reis hadden we nog een stille hoop Grote trappen te zien, die ook in dit gebied moesten verblijven. De eerste keer op de Kleine puzta was dat ons niet gelukt. Ook hier rond Hortobagy gaat het maar om een beperkt aantal, want ook in Hongarije staat deze bedreigde vogel sterk onder druk.

Ondanks zijn hoogte (ongeveer 1 meter) is hij moeilijk waar te nemen, want ze zijn uitermate schuw en drukken zich gemakkelijk weg. We hadden een aanwijzing gekregen van onze camping-

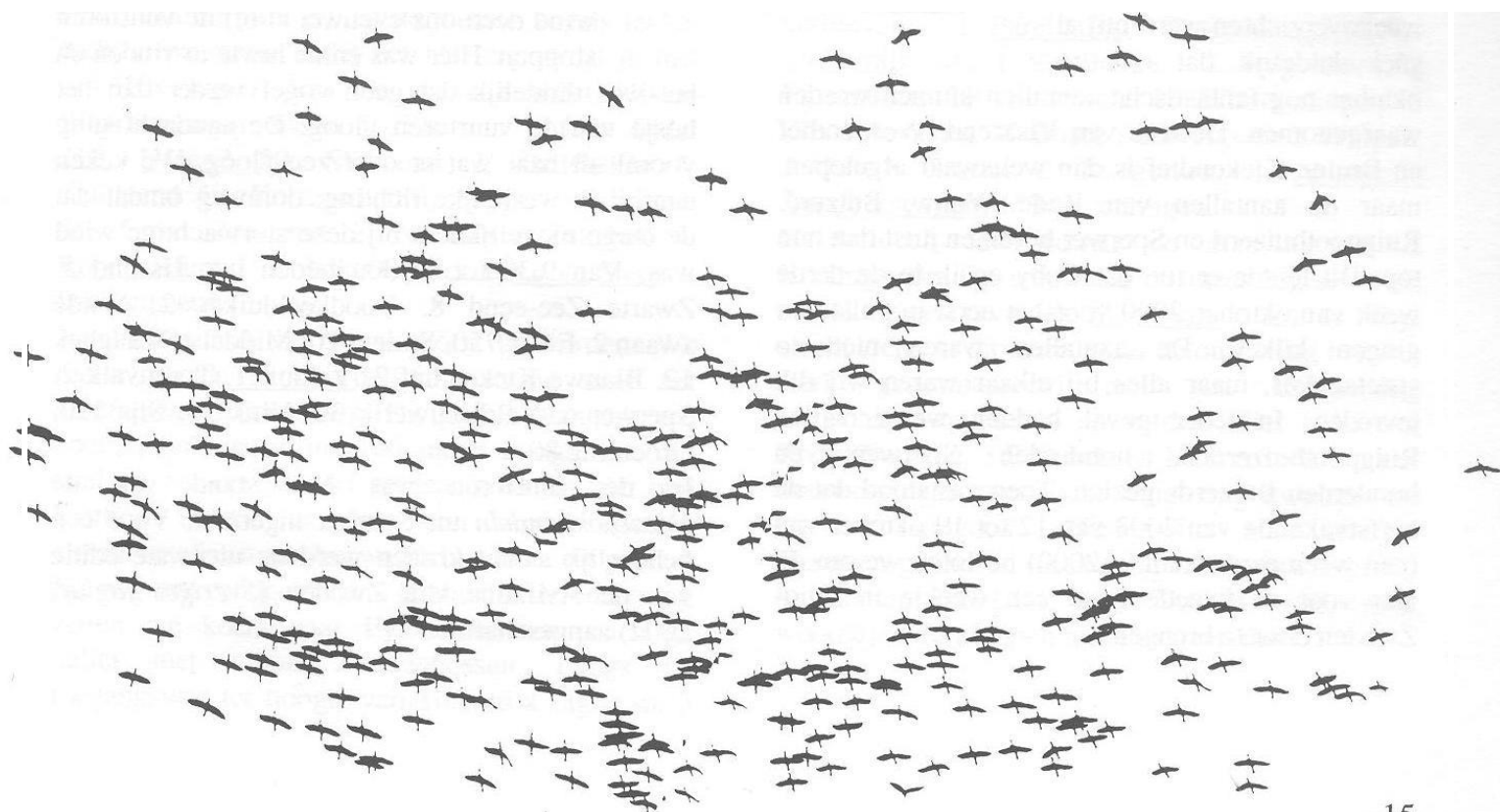
houder, dat ze zich wel eens ophouden langs een bepaald landweggetje. Het bewuste landweggetje vonden we na enig zoeken. Toen we ongeveer een kwartier over dit hobbelige weggetje hadden gereden zetten we onze auto even langs een maïsveld om rond te kunnen kijken. Plotseling zagen we links drie Grote trappen lopen, die zelfs heel behoorlijk te zien en te fotograferen waren. Even later kwamen er nog eens vier bij, zodat we er 7 tegelijk zagen.

Een poosje later liepen we een stukje verder, waarbij we er nog eens een paar zagen lopen. De leukste ervaring was een groepje Grote trappen, die vlak boven ons hoofd vlogen. Het gezwiep van hun grote vleugels was heel duidelijk te horen.

Naast de vele tienduizenden Kraanvogels was dit toch wel een heel bijzondere ervaring tegen het einde van de reis, zo'n 18 Grote trappen op een middag.

In totaal zijn we twee weken in Hongarije gebleven en we hadden gedurende de hele tijd prachtig weer. Pas tegen het moment, waarop we vertrokken, begon het behoorlijk te regenen en dit weer hielden we tot bijna Nederland aan toe. Je moet in het leven toch wel een beetje geluk hebben.

Mijn vrouw en ik kunnen terugkijken op een zeer geslaagde vogelvakantie met vele leuke waarnemingen. Als vogelland is Hongarije een prima land, dat veel te bieden heeft. Vergeet daarbij niet ook interessante steden en dorpen te bezoeken met hun mooie musea, kerken e.d.

Een grote groep Kraanvogels, zoals wij die vaak boven ons hoofd zagen.